

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

PHẠM THỊ THÚY QUỲNH

CÂU PHỨC TRONG *TUYỂN TẬP NAM CAO*

LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ, VĂN HÓA VÀ VĂN HỌC VIỆT NAM

THÁI NGUYÊN- 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

PHẠM THỊ THÚY QUỲNH

CÂU PHỨC TRONG *TUYỂN TẬP NAM CAO*

Ngành: NGÔN NGỮ VIỆT NAM

Mã số: 8.22.01.02

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ, VĂN HÓA VÀ VĂN HỌC VIỆT NAM**

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN MẠNH TIẾN

THÁI NGUYÊN- 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu và kết quả nghiên cứu nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ một công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2020

Tác giả

Phạm Thị Thúy Quỳnh

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, ngoài sự nỗ lực của bản thân, tôi đã nhận được sự quan tâm, giúp đỡ tận tình của các thầy cô giáo và bạn bè đồng nghiệp.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đối với TS. Nguyễn Mạnh Tiến, người đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình nghiên cứu để hoàn thành luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo trong và ngoài trường Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tận tình giảng dạy và giúp đỡ tôi hoàn thành khóa học.

Cuối cùng tôi xin chân thành cảm ơn những người thân trong gia đình, bạn hữu, đồng nghiệp đã động viên, khích lệ tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2020

Tác giả

Phạm Thị Thúy Quỳnh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC BẢNG.....	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	2
4. Phương pháp nghiên cứu	2
5. Đóng góp của luận văn	2
6. Bố cục của luận văn.....	3
Chương 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VÀ CƠ SỞ LÝ LUẬN.....	4
1.1. Tổng quan về tình hình nghiên cứu	4
1.1.1. Tình hình nghiên cứu về câu tiếng Việt theo cấu tạo ngữ pháp.....	4
1.1.2. Tình hình nghiên cứu về câu phức trong tiếng Việt.....	8
1.1.3. Tình hình nghiên cứu về ngôn ngữ trong Tuyển tập Nam Cao.....	12
1.2. Cơ sở lí luận.....	16
1.2.1. Khái quát về câu trong tiếng Việt.....	16
1.2.2. Câu phức	26
1.3. Tiểu kết	31
Chương 2: CÂU PHỨC TRONG TUYỂN TẬP NAM CAO XÉT VỀ MẶT NGŨ PHÁP.....	32
2.1. Dẫn nhập.....	32
2.2. Câu phức phụ thuộc trong Tuyển tập Nam Cao	36
2.2.1. Đặc điểm chung của câu phức phụ thuộc	36
2.2.2. Phân biệt câu phức phụ thuộc với câu đơn và câu phức đẳng lập.....	37
2.2.3. Các kiểu câu phức phụ thuộc.....	42

2.3. Câu phức đẳng lập	58
2.3.1. Đặc điểm chung của câu phức đẳng lập	58
2.3.2. Các kiểu câu phức đẳng lập trong Tuyển tập Nam Cao	59
2.4. Tiểu kết	62
Chương 3: CÂU PHỨC TRONG TUYỂN TẬP NAM CAO XÉT VỀ MẶT	
NGŨ NGHĨA	63
3.1. Dẫn nhập	63
3.2. Đặc điểm chung về ngữ nghĩa của câu phức trong Tuyển tập Nam Cao	63
3.2.1. Câu phức với số lượng sự tình được biểu thị	64
3.2.2. Về tổ chức ngữ nghĩa của câu phức	67
3.3. Đặc điểm ngữ nghĩa của câu phức phụ thuộc	69
3.3.1. Nhận xét chung	69
3.3.2. Chức năng ngữ nghĩa của các cụm chủ vị trong câu phức phụ thuộc	69
3.4. Đặc điểm ngữ nghĩa của câu phức đẳng lập	81
3.5. Tiểu kết	82
KẾT LUẬN	83
TÀI LIỆU THAM KHẢO	85

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1.	Các kiểu câu phức	34
Bảng 2.2.	Các kiểu câu phức phụ thuộc	35
Bảng 2.3.	Các kiểu câu đẳng lập.....	35
Bảng 2.4.	Tính trung gian của câu phức phụ thuộc.....	37

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

1.1. Câu là đơn vị ngôn ngữ nhỏ nhất có chức năng thông báo. Từ trước đến nay, vấn đề câu được nghiên cứu trên nhiều quan điểm, ý kiến khác nhau.

Với tư cách là một trong những kiểu câu được phân loại theo cấu tạo ngữ pháp, câu phức là một vấn đề luôn thu hút sự quan tâm nghiên cứu của các nhà ngôn ngữ.

Theo quan niệm được thừa nhận rộng rãi, câu phức là câu gồm từ hai cụm chủ vị trở lên. Câu phức được đặc trưng không chỉ bởi sự phức tạp về mặt cấu tạo, đa dạng về mặt ngữ nghĩa mà còn ở những đặc điểm đáng chú ý về mặt ngữ dụng.

1.2. Nói về nghệ thuật sử dụng ngôn ngữ văn chương trong đó có cách dùng từ đặt câu, không thể không nói đến Nam Cao, nhà văn hiện thực lớn của nền văn học Việt Nam. Ông không chỉ là nhà văn hiện thực kiệt xuất, có tư tưởng nhân đạo sâu sắc mà còn là nhà văn có quan điểm nghệ thuật tiến bộ, có những đóng góp rất quan trọng về mặt sử dụng ngôn ngữ.

1.3. Mặc dù đã có rất nhiều công trình nghiên cứu về câu phức nhưng cho đến nay, theo hiểu biết của chúng tôi, chưa có công trình nghiên cứu nào tìm hiểu về câu phức trong *Tuyển tập Nam Cao*.

Theo chúng tôi, việc nghiên cứu câu phức trong *Tuyển tập Nam Cao* theo hướng trên đây có ý nghĩa quan trọng cả về lí luận lẫn thực tiễn.

Về lí luận, kết quả nghiên cứu đề tài này góp phần bổ sung, làm phong phú lí thuyết cú pháp nói chung, lí thuyết về câu phức nói riêng với tư cách là đơn vị đa bình diện theo quan điểm của ngữ pháp chức năng.

Về thực tiễn, kết quả nghiên cứu đề tài này cung cấp một tài liệu tham khảo hữu ích đối với việc nghiên cứu và dạy học về ngữ pháp tiếng Việt.

Chính vì những lí do trên đây, chúng tôi quyết định chọn nghiên cứu đề tài *Câu phức trong Tuyển tập Nam Cao*.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu của đề tài là làm rõ đặc điểm câu phức trong *Tuyển tập Nam Cao* về các mặt ngữ pháp, ngữ nghĩa; Qua đó, cung cấp nguồn tài liệu tham khảo có ý nghĩa về ngữ pháp tiếng Việt, góp phần nâng cao chất lượng dạy học tiếng Việt trong Nhà trường.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Xác lập cơ sở lí luận của đề tài.
- Thống kê, phân loại câu phức trong *Tuyển tập Nam Cao*.
- Miêu tả, làm rõ đặc điểm về mặt ngữ pháp, ngữ nghĩa của câu phức trong *Tuyển tập Nam Cao*.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của đề tài là câu phức trong *Tuyển tập Nam Cao*.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Phạm vi nghiên cứu của đề tài là câu phức trong *Tuyển tập Nam Cao* xét về mặt ngữ pháp, ngữ nghĩa.

4. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài chủ yếu sử dụng phương pháp miêu tả để làm rõ đặc điểm của câu phức trong *Tuyển tập Nam Cao*. Phù hợp với phương pháp miêu tả, đề tài sử dụng các thủ pháp thống kê, phân loại, phân tích ngữ pháp, ngữ nghĩa.

5. Đóng góp của luận văn

5.1. Về mặt lí luận

Kết quả nghiên cứu của luận văn góp phần làm sáng tỏ đặc điểm của câu phức trong *Tuyển tập Nam Cao* dưới các bình diện ngữ pháp và ngữ nghĩa; qua đó, góp phần bổ sung, làm phong phú lí thuyết về cú pháp nói chung, lí thuyết về câu phức nói riêng trên cứ liệu văn bản văn học của một tác giả cụ thể nhìn từ quan điểm ngữ pháp chức năng.

5.2. Về mặt thực tiễn

- Kết quả nghiên cứu của luận văn có thể là tài liệu tham khảo hữu ích có ý nghĩa đối với việc dạy học tiếng Việt trong nhà trường.

6. Bố cục của luận văn

Ngoài phần *Mở đầu*, *Kết luận*, *Tài liệu tham khảo*, luận văn gồm 3 chương:

Chương 1: Tổng quan tình hình nghiên cứu và cơ sở lí luận

Chương 2: Câu phức trong *Tuyển tập Nam Cao* xét về mặt ngữ pháp

Chương 3: Câu phức trong *Tuyển tập Nam Cao* xét về mặt ngữ nghĩa